

# Analiza transakcija

01 Šta je transakcija?

02 Kako glasi osnovna računovodstvena jednakost?

03 Kako primjenjujemo računovodstvenu jednakost na poslovne transakcije?

04 Kako su bilans stanja i bilans uspjeha povezani?

# Ishodi učenja

- Opisati komponente bilansa stanja i bilansa uspjeha
- Analizirati poslovne transakcije i uočiti njihov uticaj na bilans stanja
- Analizirati poslovne transakcije i uočiti njihov uticaj na bilans stanja

# Bilans stanja ( Izvještaj o finansijskom položaju)

Bilans stanja je **finansijski izvještaj** koji prikazuje **sredstva, obaveze i kapital preduzeća** ( finansijski položaj) **na određeni dan** . On pokazuje:

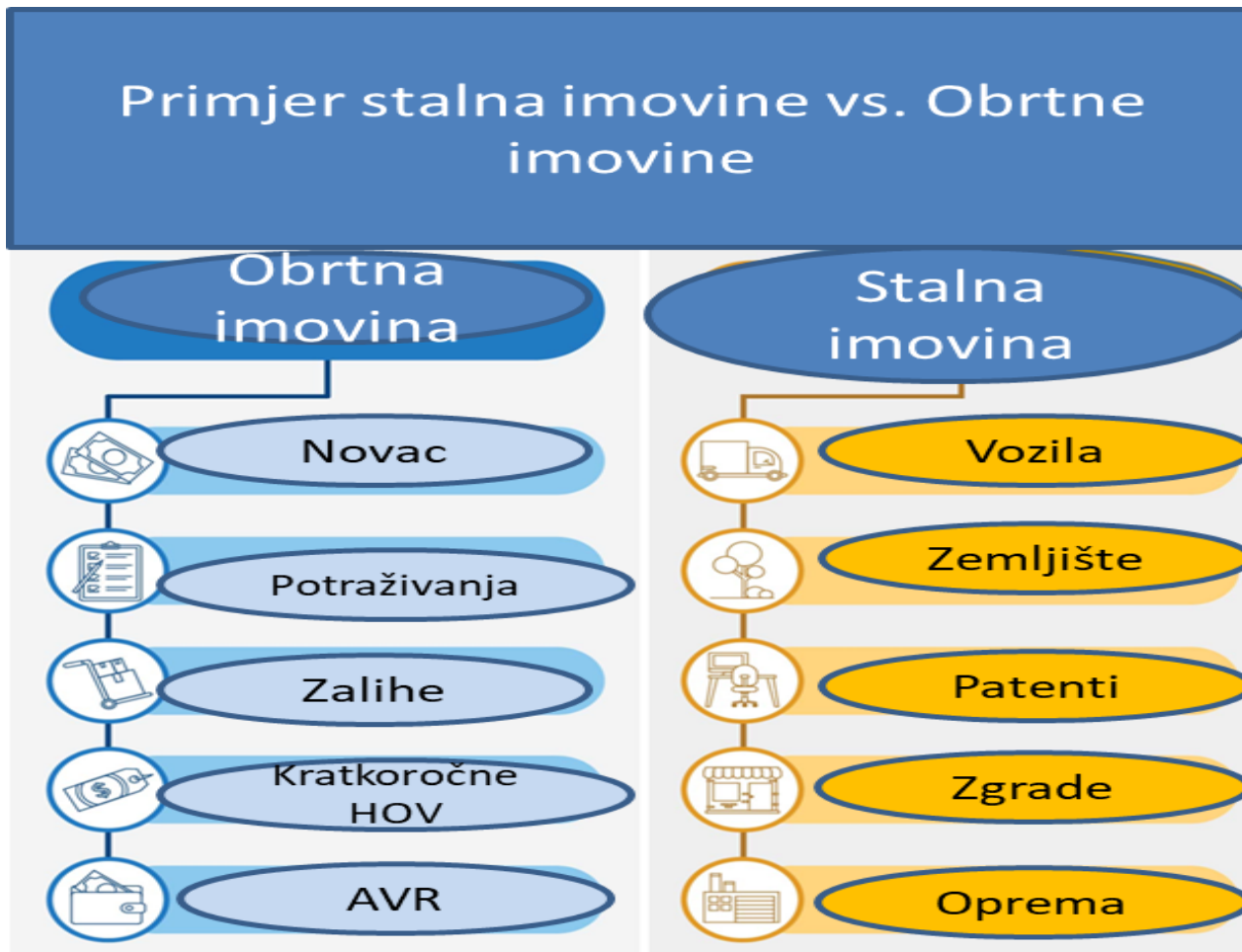
- Šta preduzeće **posjeduje od imovine?**



Microsoft Edge  
PDF Document

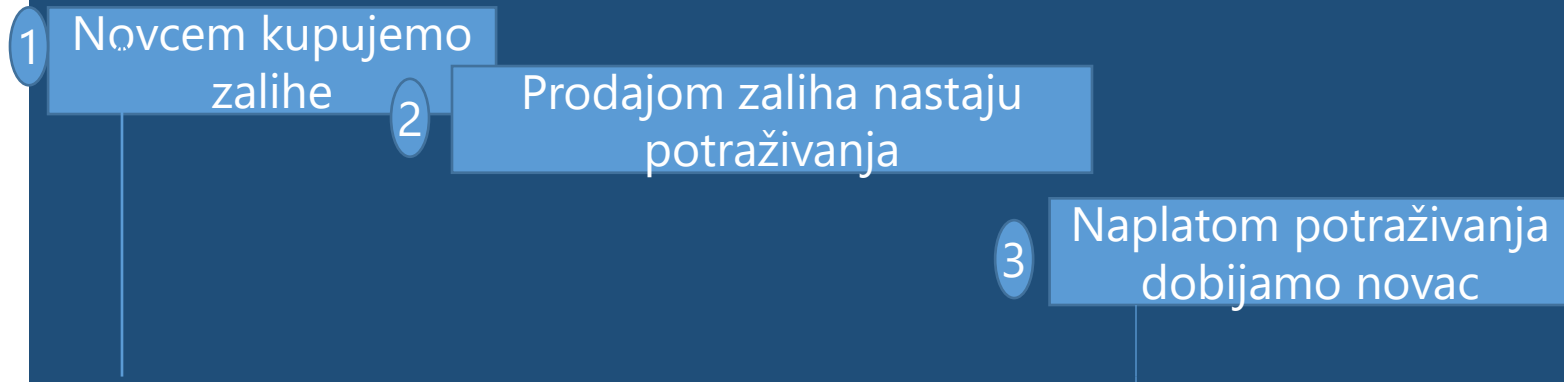
- Kolike su **obaveze preduzeća** ?
- Koliki je **kapital preduzeća** ?

# Bilans stanja- Imovina



# Bilans stanja – obrtna imovina

Obrtna imovina se naziva još i „radni kapital“ jer se ona u kratkom vremenskom periodu konvertuju u novac:



## Novac

- novac u blagajni
- novac na tekućem računu

## Zalihe

- materijal
- proizvodnja u toku
- gotovi proizvodi
- roba

## Potraživanja

- Pravo da se naplati novac od kupaca koji su kupili robu/proizvod od preduzeća

## AVR-unaprijed plaćeni troškovi

- su troškovi koje kompanije unaprijed platila ...prije nego što je usluga isporučena

# Bilans stanja – stalna imovina

Stalna imovina je imovina od koje se neočekuje da će se pretvoriti u novac u toku jedne godine ili tokom jednog poslovnog ciklusa.

Stalna sredstva obuhvataju sredstva kompanije od kojih se očekuje da pružaju koristi preduzeću duže od jedne godine.

U bilansu stanja stalna imovina se prikazuje u sljedećim skupinama:

- Dugoročni plasmani Nekretnine, postrojenja i oprema ili osnovna sredstva (materijalni oblik)
- Nematerijalna sredstva
- Ostala stalna sredstva



## Nekretnine, postrojenja i oprema

- Zemljište
- Zgrade
- Mašine
- Namjestaj
- Automobil itd

## Nematerijalna imovina

- Patent
- Zaštitni znak
- Licenca i sl.

# Bilans stanja- kapital i obaveze

**Obaveze** su sadašnje obaveze kompanije, kao na primjer novac koji preduzeće duguje banci, dobavljačima, zaposlenima, državi i sl.

**Kapital** predstavlja potraživanje vlasnika prema imovini preduzeća.

| OBAVEZE                                                                                                                                                                     | KAPITAL                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <br>Obaveze preduzeća prema povjericima                                                  | <br>Neto udio u poslovanju koji pripada vlasnicima            |
| <br>Izmirenja obaveza je regulisana zakonom                                              | <br>Isplata dividendi vlasnicima se vrši na osnovu odluke     |
| <br>Najvjerojatnije dovodi do odliva novčanih sredstava u budućnosti                     | <br>Ta odluka može da dovede do odliva sredstava u budućnosti |
| <br>Kamata je fiksna i unaprijed odredjena                                              | <br>Iznos dividende može da varira                           |
| <br>Troškovi kamate predstavljaju finansijske rashode i prikazuju se u Bilansu uspjeha | <br>Dividenda ne predstavlja rashod                         |

# Bilans stanja- kapital preduzeća

## KAPITAL= SREDSTVA-OBAVEZE

Kapital se može mijenjati po osnovu:

- 1. Promjene ULOGA VLASNIKA (osnovni kapital).** Iznos novca koji je vlasnik/vlasnici uložili u preduzeća i svako naknadno ulaganja vlasnika ili povlačenje novca od strane vlasnika.
- 2. Finansijskog rezultata .** Sve zarade (dobici) koje je preduzeće zadržalo odnosno dio dobiti koje preduzeće nije isplatilo kroz dividende ili gubici koje preduzeće ostvarilo.

Kapital se POVEĆAVA kada se:

1. Ostvari dobitak
2. Vlasnik uveća svoj ulog u preduzeću

Kapital se SMANJUJE kada se:

1. Ostvari gubitak
2. Isplate dividende vlasnicima ili vlasnik povuče svoj kapital iz preduzeća



# Bilans stanja - OBAVEZE

## Zavisno od roka dospelosti obaveza imamo:

- **Tekuće obaveze ( obaveze prema dobavljačima, obaveze prema državi, radnicima)** su obaveze koje su:
  - plative u okviru redovnog ciklusa poslovanja;
  - nastale sa ciljem redovnog poslovanja;
  - plative u roku od 12 mjeseci od dana izvještavanja; i
  - čije izmirenje entitet nema pravo na kraju izvještajnog perioda odgoditi duže od 12 mjeseci.
- **Sve ostale obaveze predstavljaju dugoročne obaveze**

### Obaveze prema dobavljačima

su računikoje korporacija mora **uskoro platiti.** drugim kompanijama za kupljeni materijal i opremu na kredit,

### Obračunati troškovi

su troškovi koji si nastali ali izdatak prave u budućem period zbog odsustva dokumenata.: Trošak nastaje u jednom periodu dok se fakture za njih primaju i plaćaju u narednom obrač. Periodu.

### Kratkoročni krediti

Su krediti čiji je rok vraćanja kraći od godinu dana od dana bilansa stanja:

### Poreske obaveze

su poreske obaveze preduzeća prema državi koje još nisu plćane

### Dugoročni krediti

Su krediti čiji je rok vraćanja duži od godinu dana od dana bilansa stanja.

# Poslovne transakcije – uticaj na Bilans stanja

**Operativni ciklus** je vremenski period u kojem kompanija koristi gotovinu za nabavku roba i usluga, koju zatim prodaje kupcima koji zauzvrat plaćaju njihovu kupovinu gotovinom. Veliki broj poslovnih transakcija događa se tokom poslovnog ciklusa.

**Transakcija je** svaki događaj koji **utiče na finansijski položaj preduzeća** koji računovođa može **pouzvano evidentirati** u **novčanom iznosu**.

Svaka transakcija ima **dvostruki učinak na računovodstvenu jednakost** ( $S=K+O$ )



# Transakcije

**Eksplicitne transakcije** su vidljivi događaji, kao što su primanja i isplate gotovine, kupovina na kredit i prodaja na kredit. Ove transakcije potvrđuje postojanje izvornih dokumenata na primjer, fakturama o kupovini, platne liste za plate zaposlenih ili drugim materijalnim dokazima.

Sve eksplicitne transakcije zahtijevaju **stvarnu razmjenu roba i usluga između preduzeća i druge strane.**

**Implicitne transakcije** su događaji, poput protoka vremena, koji ne generiraju izvorne dokumente ili bilo kakve vidljive dokaze da se događaj zaista dogodio. Takve događaje ne priznajemo u računovodstvenim evidencijama do kraja obračunskog perioda.

Ove transakcije se evidentiraju **na kraju perioda** u okviru predzaključnih knjiženja u cilju usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.



# Transakcija 1, ulaganje vlasnika

Marko je osnovao preduzeće i 2. januara uložio 400.000€ kao početni ulog. Novac je uplaćen na tekući račun (izvod banke)

|                  | SREDSTVA     |      |        |              |                            | = | KAPITAL       |                     | OBAVEZE                    |                     |                   |
|------------------|--------------|------|--------|--------------|----------------------------|---|---------------|---------------------|----------------------------|---------------------|-------------------|
| opis transakcije | Tekući račun | Roba | Oprema | Potraživanja | Unaprijed plaćeni troškovi |   | Ulog vlasnika | Neraspoređena dobit | Obaveze prema dobavljačima | Kratkoročni krediti | Dugoročni krediti |
| uplata vlasnika  | 400 000      |      |        |              |                            |   | 400 000       |                     |                            |                     |                   |

Ukupna (Bruto) imovina = 400.000€

Sredstva = Kapital + Obaveze

400.000 = 400.000 + 0

# Transakcija br.2 –uzimanje kredita od banke

2. Januara preduzeće je uzelo dugoročni kredit u iznosu 100.000€ (ugovor i izvod)

| opis transakcije | SREDSTVA     |      |        |              |                            | KAPITAL       |                     | OBAVEZE                    |                     |                   |
|------------------|--------------|------|--------|--------------|----------------------------|---------------|---------------------|----------------------------|---------------------|-------------------|
|                  | Tekući račun | Roba | Oprema | Potraživanja | Unaprijed plaćeni troškovi | Ulog vlasnika | Neraspoređena dobit | Obaveze prema dobavljačima | Kratkoročni krediti | Dugoročni krediti |
| uplata vlasnika  | 400 000      |      |        |              |                            | 400 000       |                     |                            |                     |                   |
| kredit od banke  | 100 000      |      |        |              |                            |               |                     |                            |                     | 100 000           |

Ukupna (bruto) imovina= 500.000€

Sredstva= Kapital+Obaveze

500.000= 400.000+100.000

# Transakcija br.3 –Nabavka opreme od dobavljača i plaćanje fakture

3. januara, kupljena je oprema za 15.000€ preko žiro računa (faktura br.1, izvod banke)

| opis transakcije      | SREDSTVA     |      |        |              |                            | KAPITAL       |                     | OBAVEZE                    |                     |                   |
|-----------------------|--------------|------|--------|--------------|----------------------------|---------------|---------------------|----------------------------|---------------------|-------------------|
|                       | Tekući račun | Roba | Oprema | Potraživanja | Unaprijed plaćeni troškovi | Ulog vlasnika | Neraspoređena dobit | Obaveze prema dobavljačima | Kratkoročni krediti | Dugoročni krediti |
| uplata vlasnika       | 400 000      |      |        |              |                            | 400 000       |                     |                            |                     |                   |
| kredit od banke       | 100 000      |      |        |              |                            |               |                     |                            |                     | 100 000           |
| kupovina opreme       |              |      | 15 000 |              |                            |               |                     | 15 000                     |                     |                   |
| plaćanje fakture br.1 | (15 000)     |      |        |              |                            |               |                     | (15 000)                   |                     |                   |

Ukupna (bruto) imovina I= 500.000€

Sredstva= Kapital+Obaveze

485.000+15.000= 400.000+100.000

# Transakcija br. 4-Kupovina robe od dobavljača

4. Janura kupljena robe u vrijednosti 20.000€ od dobavljača (faktura br. 2)  
Rok za plaćanje fakture je 10 dana.

| opis transakcije      | SREDSTVA     |        |        |              |                            | KAPITAL       |                     | OBAVEZE                    |                     |                   |
|-----------------------|--------------|--------|--------|--------------|----------------------------|---------------|---------------------|----------------------------|---------------------|-------------------|
|                       | Tekući račun | Roba   | Oprema | Potraživanja | Unaprijed plaćeni troškovi | Ulog vlasnika | Neraspoređena dobit | Obaveze prema dobavljačima | Kratkoročni krediti | Dugoročni krediti |
| uplata vlasnika       | 400 000      |        |        |              |                            | 400 000       |                     |                            |                     |                   |
| kredit od banke       | 100 000      |        |        |              |                            |               |                     |                            |                     | 100 000           |
| kupovina opreme       |              |        | 15 000 |              |                            |               |                     | 15 000                     |                     |                   |
| plaćanje fakture br.1 | (15 000)     |        |        |              |                            |               |                     | (15 000)                   |                     |                   |
| kupovina robe         |              | 20 000 |        |              |                            |               |                     | 20 000                     |                     |                   |



# Transkacija br. 5 . Uzimanje kratkoročnog kredita od banke

5 januara, banka je odobrila kratkoročni kredit preduzeću u iznosu od 20.000€ za plaćanje obaveza prema dobavljaču po fakturi br.2 (ugovor)

| opis transakcije      | SREDSTVA           |        |        |              |                            | KAPITAL       |                     | OBAVEZE                    |                     |                   |
|-----------------------|--------------------|--------|--------|--------------|----------------------------|---------------|---------------------|----------------------------|---------------------|-------------------|
|                       | Tekući račun       | Roba   | Oprema | Potraživanja | Unaprijed plaćeni troškovi | Ulog vlasnika | Neraspoređena dobit | Obaveze prema dobavljačima | Kratkoročni krediti | Dugoročni krediti |
| uplata vlasnika       | 400 000            |        |        |              |                            | 400 000       |                     |                            |                     |                   |
| kredit od banke       | 100 000            |        |        |              |                            |               |                     |                            |                     | 100 000           |
| kupovina opreme       |                    |        | 15 000 |              |                            |               |                     | 15 000                     |                     |                   |
| plaćanje fakture br.1 | (15 000)           |        |        |              |                            |               |                     | (15 000)                   |                     |                   |
| kupovina robe         |                    | 20 000 |        |              |                            |               |                     | 20 000                     |                     |                   |
| kredit od banke       | 20 000<br>(20 000) |        |        |              |                            |               |                     | (20 000)                   | 20 000              |                   |

# Transakcija br.6 –povlačenje uloga vlasnika

10. januara vlasnik je povukao sa računa preduzeća 10.000€ (izvod)

| opis transakcije          | SREDSTVA       |               |               |              |                            | KAPITAL        |                     | OBAVEZE                    |                     |                   |
|---------------------------|----------------|---------------|---------------|--------------|----------------------------|----------------|---------------------|----------------------------|---------------------|-------------------|
|                           | Tekući račun   | Roba          | Oprema        | Potraživanja | Unaprijed plaćeni troškovi | Ulog vlasnika  | Neraspoređena dobit | Obaveze prema dobavljačima | Kratkoročni krediti | Dugoročni krediti |
| uplata vlasnika           | 400 000        |               |               |              |                            | 400 000        |                     |                            |                     |                   |
| kredit od banke           | 100 000        |               |               |              |                            |                |                     |                            |                     | 100 000           |
| kupovina opreme           |                |               | 15 000        |              |                            |                |                     | 15 000                     |                     |                   |
| plaćanje fakture br.1     | (15 000)       |               |               |              |                            |                |                     | (15 000)                   |                     |                   |
| kupovina robe             |                | 20 000        |               |              |                            |                |                     | 20 000                     |                     |                   |
| kredit od banke           | 20 000         |               |               |              |                            |                |                     |                            | 20 000              |                   |
|                           | (20 000)       |               |               |              |                            |                |                     | (20 000)                   |                     |                   |
| povlačenje uloga vlasnika | (10 000)       |               |               |              |                            | (10 000)       |                     |                            |                     |                   |
| <b>ukupno</b>             | <b>475 000</b> | <b>20 000</b> | <b>15 000</b> |              |                            | <b>390 000</b> |                     | <b>0</b>                   | <b>20 000</b>       | <b>100 000</b>    |
|                           |                |               |               |              | <b>510 000</b>             | <b>510 000</b> |                     |                            |                     |                   |

# Osnovna računovodstvena jednakost



# Bilans uspjeha

## Prilog 2: ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/

Naziv:

Sjedište:

Matični broj

Šifra djelatnosti

### ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/

u periodu od \_\_\_\_\_ do \_\_\_\_\_ godine

-u EUR-

| Grupa računa, račun      | POZICIJA                                                                                   | Redni broj | Napomena broj | Iznos         |                  |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|------------|---------------|---------------|------------------|
|                          |                                                                                            |            |               | Tekuća godina | Prethodna godina |
| 1                        | 2                                                                                          | 3          | 4             | 5             | 6                |
| 60 i 61                  | <b>1. Prihodi od prodaje - neto prihodi</b>                                                | 201        |               |               |                  |
| 630 i 631                | <b>2. Promjena vrijednosti razlika gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje</b>          | 202        |               |               |                  |
| 62                       | <b>3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe</b>                                            | 203        |               |               |                  |
|                          | <b>4. Ostali prihodi iz poslovanja (205 do 207)</b>                                        | 204        |               |               |                  |
| 64 i 65                  | a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja                                                   | 205        |               |               |                  |
| 67, 691 i 692            | b) Ostali prihodi iz poslovanja                                                            | 206        |               |               |                  |
| 68, osim 683 i 685       | c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine                                     | 207        |               |               |                  |
|                          | <b>5. Troškovi poslovanja (209+210)</b>                                                    | 208        |               |               |                  |
| 50 i 51                  | a) Nabavna vrijednost prodane robe i troškovi materijala                                   | 209        |               |               |                  |
| 53, 54 i 55              | b) Ostali troškovi poslovanja (amortizacija, rezerviranja i ostali poslovni rashodi)       | 210        |               |               |                  |
|                          | <b>6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (212+213)</b>                 | 211        |               |               |                  |
| 52 (dio)                 | a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi                                    | 212        |               |               |                  |
|                          | b) Troškovi poreza i doprinosa (214 do 216)                                                | 213        |               |               |                  |
| 52 (dio)                 | 1/ Troškovi poreza                                                                         | 214        |               |               |                  |
| 52 (dio)                 | 2/ Troškovi doprinosa za penzije                                                           | 215        |               |               |                  |
| 52 (dio)                 | 3/ Troškovi doprinosa                                                                      | 216        |               |               |                  |
|                          | <b>7. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske) (218+219)</b> | 217        |               |               |                  |
| 580, 581, 582, 589 (dio) | a) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)           | 218        |               |               |                  |
| 584, 589 (dio)           | b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtno imovine (osim finansijske)           | 219        |               |               |                  |
| 57, 591 i 592            | <b>8. Ostali rashodi iz poslovanja</b>                                                     | 220        |               |               |                  |
|                          | <b>1. Poslovni rezultat (201+202+203+204-208-211-217-220)</b>                              | 221        |               |               |                  |
|                          | <b>9. Prihodi po osnovu učelca u kapitalu (223)</b>                                        | 222        |               |               |                  |



Microsoft Edge  
PDF Document

# Bilans uspjeha

**Ukupni prihodi – Ukupni rashodi = Finansijski rezultat**

**Prodaja robe kupcima (Prihodi) – Naponi da se ta roba nabavi i dopremi do kupaca (Rashodi) =  
Vrijednost stvorena u tom procesu (Dobitak)**

# Bilans uspjeha –osnova za obračun rezultata

## Novčana vs. Obračunska osnova

### Novčana osnova

- Priznaje efekata transakcije u obračunskom perioda u kojem je primljen novac
- Bilans uspjeha i Izvještaj o novčanim tokovima se ne razlikuju.

### Obračunska osnova

- Priznaje efekat transakcije u obračunskom periodu kada su nastali prihodi i rashodi
- Prihodi se priznaju kada su zarađeni, i troškovi se dodjeljuju prihodu koji ih je prouzrokovao
- Bilans uspjeha i Izvještaj o novčanim tokovima su dva različita izvještaja.

# Bilans uspjeha –Kada priznajemo prihode a kada rashode?



Prihodi se priznaju kada su nastali (obračunska osnova) tj. kada je roba/proizvod ili usluga isporučena kupcima.

Priznavanje Rashoda:

- **Priznaju se kada su nastali da bi se realizovao prihod ( npr. Troškovi nabavke robe) zbog poštovanja principa UZROČNOSTi**

Za zalihe, mi priznajemo rashode kada kompanija proda proizvod i prizna prihod po osnovu prodaje.

- **Periodični troškovi ( npr. Troškovi zakupa, troškovi proizvodnih i nematerijalnih usluga):** ovi troškovi nastaju da bi omogućili redovno poslovanja preduzeća i oni se priznaju u onom obračunskom periodu kada su nastali .em

Kod zakupa, priznajemo troškove u periodu za koji teče zakup

# Bilans stanja i Bilans uspjeha

Nastanak prihoda i rashoda **mijenja sredstva i obaveze** preduzeća a indirektno **mijenja i kapital**. Kada preduzeće ostvari dobit u određenom period ona se kapital tog preduzeća povećava za tu ostvarenu i zadržanu dobit u preduzeću.

$$\text{SREDSTVA} = \text{KAPITAL} + \text{OBAVEZE}$$

$$\text{Sredstva} = \text{ulog vlasnika} + \text{finansijski rezultat} + \text{obaveze}$$

$$\text{Sredstva} = \text{ulog vlasnika} + (\text{prihodi} - \text{rashodi}) + \text{obaveze}$$

$$\text{Sredstva-rashodi} = \text{ulog vlasnika} + \text{prihodi} + \text{obaveze}$$



# Transakcija br. 7- prodaja robe

20 januara prodana je polovina zaliha robe. Prodajna vrijednost robe je 20.000€.  
(faktura i otpremenica)

| opis transakcije          | SREDSTVA     |        |        |                                    |                            | KAPITAL       |                     | OBAVEZE                    |                     |                   |
|---------------------------|--------------|--------|--------|------------------------------------|----------------------------|---------------|---------------------|----------------------------|---------------------|-------------------|
|                           | Tekući račun | Roba   | Oprema | Potraživanja prema kupcima (kupci) | Unaprijed plaćeni troškovi | Ulog vlasnika | Neraspoređena dobit | Obaveze prema dobavljačima | Kratkoročni krediti | Dugoročni krediti |
| uplata vlasnika           | 400 000      |        |        |                                    |                            | 400 000       |                     |                            |                     |                   |
| kredit od banke           | 100 000      |        |        |                                    |                            |               |                     |                            |                     | 100 000           |
| kupovina opreme           |              |        | 15 000 |                                    |                            |               |                     | 15 000                     |                     |                   |
| plaćanje fakture br.1     | (15 000)     |        |        |                                    |                            |               |                     | (15 000)                   |                     |                   |
| kupovina robe             |              | 20 000 |        |                                    |                            |               |                     | 20 000                     |                     |                   |
| kredit od banke           | 20 000       |        |        |                                    |                            |               |                     |                            | 20 000              |                   |
|                           | (20 000)     |        |        |                                    |                            |               |                     | (20 000)                   |                     |                   |
| povlačenje uloga vlasnika | (10 000)     |        |        |                                    |                            | (10 000)      |                     |                            |                     |                   |
| prodaja robe              |              |        |        | 20 000                             |                            |               | 20 000              |                            |                     |                   |
|                           |              | 10 000 |        |                                    |                            |               | (10 000)            |                            |                     |                   |

# Korisni sajtovi:

<https://www.isrcg.org/nove-forme-finansijskih-iskaza-bilansnih-sema-u-excel-formi/>